

Sedamdeseta godišnjica knjige "Put"

Godinu 2009. obilježila je sedamdeseta godišnjica knjige «Put», duhovnog remek-djela sv. Josemarije, koja je do sada prevedena na 50 jezika i prodana u 5 milijuna primjeraka. Ovdje donosimo uvod knjige «Put» koji je napisao biskup Javier Echevarría za Doubleday izdanje iz 2006. godine.

22.08.2009.

Ove godine obilježavamo sedamdesetu godišnjicu *Put*, duhovnog remek-djela sv. Josemarije. Bila je i ostala izvor inspiracije i duhovnog rasta za milijune ljudi diljem svijeta, prevedena je na 50 jezika i prodana u više od 5 milijuna primjeraka. Godine 2006. biskup Javier Echevarría, prelat Opusa Dei, napisao je uvod za englesko izdanje te knjige koju je izdala izdavačka kuća Random House/Doubleday u SAD-u. Ovdje donosimo taj uvod.

UVOD U KNJIGU *PUT* BISKUPA
JAVIERA ECHEVERRÍE (© Preneseno
uz dopuštenje izdavačke kuće
Doubleday)*

Preda mnom, dok pišem, stoji stara knjiga koju je autor *Put* poklonio mladom arhitektu Ricardu Fernandezu-Vallespinu 1933. godine. Na naslovnoj se stranici može razabrati posveta u tri retka ispisana jasnim rukopisom sv. Josemaríe,

koja je poslije bila inspiracija za jednu točku *Put*a:

«Kad sam ti ono poklonio «Život Isusov», napisao sam posvetu: «Traži Krista. Nađi Krista. Ljubi Krista.» - Tri jasna poglavlja. Jesi li pokušao živjeti barem prvo?» (br. 382)

U posveti možemo jasno razumjeti kako je sv. Josemarija gledao na kršćaninov život – kao na putovanje u potrazi za sjedinjenjem s Isusom Kristom – i zašto je ne samo davao duhovne knjige nego i napisao *Put*: Napisao ga je da inspirira druge u potrazi za Kristom i pomogne im da Ga pronađu.

U svom predgovoru *Put*a autor je napisao: «Neću ti kazati ništa nova.» Ali ipak ima nečeg revolucionarnog u poruci sv. Josemarije; kao što je i sam volio napomenuti da je ono što je imao reći «jednako staro kao Evanđelje... i isto toliko novo.» Njezinu originalnost, ipak, ne treba

tražiti toliko u samom tekstu koliko u dojmljivoj kombinaciji teksta i slušateljstva. U točki citiranoj iznad, na primjer, poruka je iznimno prijateljska; njezino prihvaćanje mladog arhitekta, ipak, nešto je novo pod suncem.

Godine 1934. sv. je Josemarija pisao glavnom vikaru Madrida o novoj knjizi koju piše – o knjizi nazvanoj *Duhovna razmatranja* koja će 1939. postati, nakon proširenog i prerađenog izdanja, *Put*. Rekao je da su «bilješke» koje je sastavljao «korisne samo određenim dušama, koje zaista žele: 1) imati unutrašnji život i 2) odlikovati se u profesionalnom životu, jer je to ozbiljno zaduženje.» Ta je kombinacija toliko karakteristična za sv. Josemariju: želja za izvornom svetošću, reflektirana u intenzivnom molitvenom životu i u ozbiljnoj predanosti poslu u svijetu. Nepotrebno je reći da je sv.

Josemaria razumio «profesionalan život» dovoljno široko da uključi studente, kućanice i dijecezanske svećenike – bilo koga, zapravo sve one koji prepoznaju da ih Bog zove ljubljenom ispunjenju njihovih dnevnih dužnosti u svijetu, ne izvan osobnih ambicija, već radije kao način ponude slave Bogu i službe drugima.

Isto dojmljivo srastanje poruke i slušateljstva prisutno je u jednoj drugoj točki *Puti*.

«Pitaš me: Zašto ovaj drveni križ? Prepisujem ti riječi iz jednog pisma: 'Kad dignem oči s mikroskopa, pogled mi pada na prazan crni križ. Taj je križ bez Raspetoga simbol. Ima smisao koji drugi ne znaju. Umoran čovjek, koji je upravo htio prestati s poslom, opet se nadvija nad okular i nastavlja rad. Prazan križ, naime, čeka pleća koja će ga uzeti na sebe i ponijeti.'» (br. 277)

Ponovno, ni Kristov križ, ni njegovo značenje nisu novi; već odgovor mladog čovjeka s mikroskopom – u ovom slučaju doktora medicine zvanog Juan Jimenez Vargas – to je novo.

Originalnost sv. Josemarije i duha Opusa Dei koji je osnovao 1928. leži upravo u toj kombinaciji stare poruke – poziva na herojsku svetost kršćanina – i novoga svjetovnog slušateljstva koje je prihvaća u gužvi i užurbanosti svakodnevnog svijeta. Između redaka knjige možemo razaznati kako se formira nova kultura svetosti, novi soj kršćana koji teže biti apostolima i svecima u središtu modernog svijeta.

To je bit učenja sv. Josemarie: to traženje, pronalaženje, i ljubljenje Krista, upućeno u posveti knjige iz 1933. treba zauzeti mjesto u sklopu svakodnevnog života. Mi smo tu da tražimo Krista, pronađemo Ga i

ljubimo Ga u običnom
svakodnevnom životu i poslu.

U njegovoj propovijedi iz 1967.,
«Strastveno ljubljenje svijeta», sv.
Josemaria bi sažeo svoju poruku na
ovaj način:

«Svakodnavni je život prava
odrednica za vaše živote kao
kršćana. Vaš svakodnevni susret s
Kristom zauzima mjesto tamo gdje su
vaši kolege, vaše pretenzije, vaš
posao i vaše naklonosti... Bog vas
zove da mu služite u običnom
ljudskom životu, u necrkvenim i
civilnim aktivnostima ljudskoga
života i iz njih. Čeka nas svakog dana
u laboratoriju, u operacijskoj sali, u
vojarnama, u studentskim stolicama,
u tvornici, u radionici, na polju, kod
kuće, i na svim beskrajnim vidicima
ljudskih poslova. Shvatite to dobro:
tamo je nešto sveto, nešto božansko
skriveno u većini običnih situacija, i
na svakome je od vas da to otkrije. ...

Nema drugog puta, moje kćeri i sinovi: ili učimo tražiti našeg Gospodina u običnom, svakodnevnom životu, ili ga nikad nećemo naći.»

Sv. Josemaria je bio svjestan da je ono što je govorio moglo ostaviti dubok dojam na duše. Osam godina prije izdavanja *Put* Sv. Josemaria je zapisao: «Volio bih pisati vatrene knjige, koje bi prolazile diljem svijeta poput divlje vatre.» Čitatelj, doduše, koji otvori *Put* očekujući «vatrenu knjigu» mogao bi ostati prilično iznenađen, jer ona nije dramatičan proglas ili pak retorički *tour – de – force* osmišljen da baci mase na koljena. Naprotiv, autorov vlastiti predgovor postavlja jedan veoma ponizan ton: «Razmatraj smireno ove pobude. Ovo su riječi koje ti predajem s tihim povjerenjem, kao prijatelj, kao brat, kao otac.» Očito, ako je *Put* u jednom smislu poziv na oružje, on je iznad svega poziv na

tihe, skrivene bitke kontemplativne molitve i svakodnevnog rada.

U isto vrijeme, nema sumnje da se krije zarazna strast iza ove skromne knjige, ljubav za Boga i apostolski žar za duše. Njezin snažan govor važan je izvor njezine privlačnosti. Stil sv. Josemarije ujedno je i obiteljski – pun je odjeka Novog zavjeta kao i klasičnih duhovnih autora – i svjež, a ponekad šaren i kolokvijalan. Ton je osoban, jezgrovit, i intiman. Autor odmah ide u srž stvari.

«Život ti ne smije ostati besplodan. Budi koristan. Ostavi trag za sobom. Zablistaj svjetlom svoje vjere i ljubavi. Svojim apostolskim životom izbriši ljepljivi i nečisti trag koji za sobom ostavljaju propovjednici mržnje. Užezi sve zemaljske putove Kristovim žarom koji u srcu носиš» (br. 1).

Uistinu jest, onda, vatrena knjiga... ali tihih vatrenih riječi šaputanih kao

u molitvi gdje je smisao njezinih točaka poput raspršenog žara koji se treba razbiti da bi se unutar njega otkrila vatra lijepa poput dragulja.

Njezin jedinstveni ton proizlazi dijelom iz načina na koji je bila sastavljena, jer je *Put* knjiga koja nije bila toliko pisana koliko sastavljana. Njezinih 999 točaka nije bilo napisano u poglavljima; one su bile napisane jedna po jedna, u bilježnicama i rokovnicima, na običnim komadima papira; one su mogle biti izvučeni komadić homilije, duhovni savjet, posveta u knjizi, djelić pisma – sve je to poslije sakupljeno da bi se sastavila poglavlja i, na kraju, sama knjiga.

Ukratko, nitko ne bi zamijenio *Put* sistematičnom raspravom ili misaonom teologijom – još manje «priručnikom Opusa Dei». Sv. Josemarija je imao mnogo širu publiku na umu, i on je naveo da je

ono što je napisao jednostavno «skup razmatranja» ili «bilješke». Točke *Put*a čak nisu, pravilno govoreći, ni aforizmi, ni izreke. One se očito odnose na konkretne okolnosti i konkretne individualne živote; one su previše osobne, previše «povremene». Često su tumačene kao unutarnja razmišljanja duše u molitvi ili stalni trenuci privatnog razgovora. Zapravo, u njegovu predgovoru autor precizno opisuje knjigu kao «povjerljiv razgovor». Dok su imena i datumi promišljeno ispušteni, u pozadini čitatelj može lako čuti tisuću i jedan detalj dnevnog života: posao, prijateljstvo, društveni život, bolest, rat, patnju, studij, obiteljske stvari... Ta razmatranja upućena su ljudima s burnim profesionalnim i društvenim životom, i čitatelj je slušajući pozvan da sam otkrije načine na koje se te točke mogu primijeniti na njega osobno.

Bez sumnje, ova je knjiga namijenjena da bude izazov, podsjetnik praktičnih posljedica uzvišenog poziva svakog kršćanina, dobivenog u krštenju, da bude ujedno i svet i apostol. Napisana je, govori nam autor u svojem predgovoru, «da bi pobudila u tebi misli koje će te zaokupiti, poboljšati tvoj život».

Iznad svega, ipak je *Put* namijenjen da inspirira čitatelja na izravan razgovor s Bogom; on je odskočna daska za osobnu molitvu – dijalog u kojemu se Krista traži, nalazi i ljubi. Zato nas sv. Josemaria podsjeća na to da čitatelj i autor nisu sami jer: «I Bog je svjedok tom povjerljivu razgovoru.» U toj ljubljenoj, očinskoj prisutnosti Boga, iskustvo čitanja daje put, posve prirodno, molitvi.

Jedno od obilježja duhovnog klasika jest njegova sposobnost da premosti vrijeme i mjesto nastanka, i sada, 67

godina nakon prvog izdanja, možemo vidjeti da su tihe vatrene riječi Sv. Josemarije uistinu prošle svijetom. Iz 30-ih u Španjolskoj do 3. tisućljeća na Manhattanu velika je udaljenost, ali je knjiga putovala bez očitih poteškoća.

Tijekom svog puta promijenila je bezbrojne živote. Za mnoge je čitanje *Puti* značilo, kao što je bila autorova namjera, početak doživotnog razgovora s Bogom. Za druge – kao za mladog arhitekta 1933. – to je bio prvi korak prema njihovu božanskom pozivu usred svijeta. Nekima je to postalo društvo za cijeli život, da se uvijek nanovo čita – kao najdraža knjiga prije spavanja.

Snažan utjecaj *Puti* nije bio ograničen na pojedinačne zemlje, jezike, kulture ili klase: profesor u Berlinu, kućanica na Filipinima, biznismen u Lagosu, balerina u Bostonu, svećenik na planinama

Perua, farmer u Dubuquu... svi su našli nešto u riječima mladoga španjolskog svećenika s pirinejskih brežuljaka koji im govori preko ponora godina i kultura. Začudo, govoreći iskreno sebi i pojedinim ljudima oko sebe 1930.-ih, sv. Josemaria Escriva nastavlja govoriti svima nama.

Možda u *Putu* čujemo glas prijatelja kojeg svi možemo prepoznati: glas, kao što autor kaže, «prijatelja, brata i oca» - glas, možemo sada dodati, sveca. Sada kada je naš prijatelj i otac iz 1930.-ih nebeski svetac, te šaputane povjerljivosti postaju šaputane od čovjeka kojega je papa Ivan Pavao II. prozvao «svecem svakodnevnice».

Sv. Josemaria je volio upotrebljavati pojmove kao što su cesta, put i putovanje. Možda zato što je, kao što je jednom napisao ponavljajući riječi Isusa iz Evanđelja sv. Ivana, «Krist

put koji nas vodi k Bogu» (Križni put, X). Zaista, na kraju, samo je jedan put: Isus Krist – Put, Istina i Život. K tome taj jedan Put može preuzeti bezbroj oblika, kao što ima bezbroj muškaraca i žena u povijesti.

Cada caminante siga su camino – «Neka svaki putnik slijedi svoj put.» Te su riječi s propagandnog postera iz Španjolskoga građanskog rata postale slogan za sv. Josemariju. U njima je on vidio izraz Božjeg poziva koji je jedinstven za svaku osobu, jer On zove svakog od nas «imenom», pozivajući nas da Ga slijedimo. Za svaku pojedinu osobu na zemlji postoji put koji je, u Božjoj providnosti, jedinstveno njegov ili njezin.

U svom predgovoru Sv. Josemaria kaže da je *Put* napisan tako da čitatelj može ući na putove molitve i Ljubavi, i odmah se u prvoj točki govori o užezavanju «zemaljskih putova».

Završna molitva na Misi za svetkovinu sv. Josemarie govori o «veselom hodu putem svetosti.» Ono na čemu je sv. Josemaria inzistirao jest to da su putovi molitve, ljubavi i svetosti - avenije, autoceste, ulice, uličice i pločnici današnjeg društva. Kad stvarno slijedimo Kristov put, svi putovi na zemlji postaju božanski.

Život kršćaninov na ovom svijetu jest putovanje u potrazi za Kristovom ljubavi. Knjiga sv. Josemarie jest otvoren poziv da se otisnemo na to putovanje, i njezina posljednja faza – baš doslovno, posljednja točka *Put* – govori nam o ljubavi koja dolazi, kao rezultat traženja i nalaženja Krista, kao ispunjenje toga teškog putovanja, ljubavi koja je, zapravo, bila tamo cijelo vrijeme u potrazi za nama: «U čemu je tajna ustrajnosti? U ljubavi. – Zaljubi se i nećeš Ga napustiti» (br. 999).

Kristova je ljubav ujedno i put i posljednje odredište – gdje smo rođeni i kamo idemo. Za današnjeg čitatelja nema boljeg uvoda u *Put* od kratke fraze sv. Josemarije na uvodnoj stranici onoga drugog duhovnog klasika koji je poklonio mladom arhitektu u Madridu 1933.: «Traži Krista, nađi Krista, ljubi Krista.»

Biskup Javier Echevarria, prelat
Opusa Dei, Rim, 9. siječnja 2006.